

קונטרס

משעיינות

החיים

דברי תורה

מכ"ק מרח ארמו"ד זצוקללה"ה

פרשת מי תצא תשב"ד • גליון תמוז

פה יוצאן סיטי יצ"ו

©

כל הזכויות שמורות

י"ל ע"י

מכון שלמה משנתו

להוצאת ד"ת של כ"ק מרן אדמו"ר זצוקללה"ה

שע"י איגוד חסידי צאנז זוועהיל

להערות והארות

או להזמנת הגליון נא לפנות לטעל:

201-455-7269

בארה"ק:

052-712-6945

דוא"ל:

mayunoshachaim@gmail.com

דרוש לפרשת כי תצא

תשנ"ד

אם יש מעלה בעשה חמור על שאר עשין שאינן חמורין

בתוה"ק כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרוחים או ביצים והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים. שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך (דברים כב, ו - ז). ובמדרש (דברים רבה ו, א), כי יקרא קן צפור וכו' שלח תשלח, הלכה, תינוק שנולד כשהוא מהול מהו שיהא מותר למול אותו. כך שנו חכמים, תינוק שנולד מהול צריך להטיף ממנו דם ברית מפני בריתו של אברהם, ומניין אתה למד מן התורה, שנאמר (בראשית יז, ג) המול ימול לילד ביתך ומקנת כספך [שגם המהול כבר צריך לחזור ולמולו בהטפת דם ברית]. ותמוה מה עניין דין תינוק שנולד כשהוא מהול למצוות שילוח הקן.

א) ויתכן לומר, דהנה בחוט המשולש (בפרשתו בשער המים) כתב לפרש את ספיקו של השואל אם הנולד מהול צריך להטיף ממנו דם ברית, דהנה ידוע מה שמקשים התוס' (קידושין כט, א בד"ה אותו), למה לן קרא (בראשית כא, ד) 'וימל אברהם את יצחק בנו בן שמונת ימים כאשר צווה אותו אלקים', ודרשו בגמ' (קידושין סג) 'אותו ולא אותה', לפטור נשים שאינן חייבות במילת בניהן, תיפוק ליה דהוי מצוות עשה שהזמן גרמא שהרי אין מלין אלא ביום, וכל מצוות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות. ותירצו דאתיא כמ"ד (יבמות עב, א) דמילה שלא בזמנה נוהגת בין ביום ובין בלילה. ולכאן קשה, דאכתי דלמאן דאמר מילה שלא בזמנה אינה נוהגת אלא ביום למה לי 'אותו ולא אותה'.

אכן יש ליישב, דהנה בגמ' (ע"ז כ, א) פליגי רב ורבי יוחנן, דרב נפקא ליה דמילה בנכרי פסולה מדכתיב (בראשית יז, ט) ואתה את בריתי תשמור, ורבי יוחנן נפקא ליה מדכתיב המול ימול, וקאמר עלה בגמ' איכא בינייהו אשה, דלרב דנפקא ליה מ'ואתה את בריתי תשמור' אשה פסולה למול דאיננה בכלל ברית,

ולרבי יוחנן נדפקא ליה מ'המול ימול' איתתא כמאן דמהילא דמיא, עיי"ש. וכתבו התוס' שם (ד"ה אשה), דלרב דאשה פסולה למול על כרחך 'אותו ולא אותה' אתי דאינה מחוייבת לבקש למוהלו. ולפ"ז יש לומר, דלמאן דאמר דמילה שלא בזמנה אינה נוהגת אלא ביום, ולא איצטריך ליה למעט אשה מחיוב מילה, מוקי 'אותו ולא אותה' למעט אשה דפסולה למול, והא דנכרי פסול למול נפקא ליה מ'המול ימול', ואילו 'ואתה את בריתי תשמור' לא דריש.

ולפי זה יש לומר דבזה נסתפק השואל, דוודאי ידע למידרש 'המול ימול' שהנולד מהול צריך לחזור ולהטיף ממנו דם ברית, רק שהיה מסתפק אי נימא דמילה שלא בזמנה אינה נוהגת אלא ביום, וקשה קושיית התוס' למה לן 'אותו ולא אותה' תיפוק ליה דהוי מצוות עשה שהזמן גרמא, ועל כרחך צריך לומר כתירוץ הנ"ל דאתי לאזרווי דאשה פסולה למול, ועל כרחך לא דרשינן 'ואתה את בריתי תשמור' למעט מילת נכרי, אלא הא דמילה בנכרי פסולה נפקא לן מ'המול ימול', ואם כן ליכא לרבויי מיניה שהנולד מהול צריך להטיף ממנו דם ברית. או דנימא דמילה שלא בזמנה נוהגת בין ביום ובין בלילה, ולא הויא מצוות עשה שהזמן גרמא, ולא קשה קושיית התוס' כלל, ולעולם יש לומר דדרשינן 'ואתה את בריתי תשמור' למעט מילת נכרי וממילא גם אשה בכלל המיעוט, ואייתר 'המול ימול' לרבות נולד כשהוא מהול דצריך להטיף ממנו דם ברית, עכ"ד החוט המשולש. העולה מדבריו, דמה שנחלקו (שבת קלא, א) אם הנולד כשהוא מהול צריך להטיף ממנו דם ברית תליא אם מצוות מילה חשיבא מצוות עשה שהזמן גרמא.

(ב) והנה התוס' (שבת קלב, ב ד"ה האי) הקשו אהא דקי"ל דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה, נילף דעשה דוחה ל"ת ועשה ממילה שהיא דוחה צרעת אע"ג דצרעת הו"ל עשה ולא תעשה. ותירצו, דממילה בצרעת ליכא למילף, דמה למילה שכן נכרתו עליה י"ג בריתות, עיי"ש.

ולכאן' דבריהם צ"ע, שהרי בגמרא שם (קלא, א) אמרינן דמילה שלא בזמנה אינה דוחה יום טוב, ומפרש רב אשי טעמא משום דיום טוב הו"ל עשה ולא תעשה, ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה, ואם איתא לסברת התוס' דעשה דמילה דוחה צרעת שיש בה עשה ול"ת לפי שנכרתו עליה י"ג בריתות, נילף ממילה בצרעת דמצוות מילה דוחה ל"ת ועשה.

והיה אפשר לומר דבאמת רבא וכל אמוראי דהתם דנפקא להו דמילה שלא בזמנה אינה דוחה יום טוב מקראי אחרני, מודים לדברי רב אשי דיו"ט עשה ול"ת הוא, אלא דס"ל דאפ"ה מילה שאני דאיכא למילף ממילה בצרעת דעשה דמילה דוחה עשה ול"ת.

ובזה יש ליישב את קושיית התוס' (שבת כד, ב ד"ה ולא) על רבא דנפקא ליה דמילה שלא בזמנה אינה דוחה יו"ט מקראי, הא רבא גופיה אית ליה (ביצה ה, ב) דיום טוב עשה ולא תעשה הוא, ואם כן למה ליה קרא דמילה שלא בזמנה אינה דוחה יו"ט, תיפוק ליה דאין עשה דוחה ל"ת ועשה כדאמר רב אשי. אולם לפי דברינו אתי שפיר, דוודאי מודה רבא דיו"ט עשה ול"ת הוא, ומכל מקום ס"ל דאי לאו קרא הוה נפקא לן ממילה בצרעת דעשה דמילה שנכרתו עליה י"ג בריתות דוחה עשה ול"ת (וע"ע בשבת כד, ב בתוס' ד"ה ולא מילה, ובתוס' ישנים שם כה, א ד"ה ה"ל יו"ט).

ולפ"ז יש לומר עוד, דרבא ורב אשי בהא גופא קמיפלגי, אם הא דקי"ל דאין עשה דוחה ל"ת ועשה הוא אפי' בעשה חמור או דווקא בעשה שאינו חמור, דרבא ס"ל דעשה חמור דוחה ל"ת ועשה, ומש"ה צריך קרא לאשמועינן דמילה שלא בזמנה אינה דוחה יו"ט, ואילו רב אשי ס"ל דאפי' עשה קל אינו דוחה ל"ת ועשה, ומש"ה נפקא ליה מסברא דאין מילה שלא בזמנה דוחה יו"ט.

ג) ובעיקר קושיית התוס' בקידושין הנ"ל למה לי 'אותו ולא אותה' תיפוק לן דהו"ל מצוות עשה שהזמן גרמא, כתבו התוס' במגילה (כ, א ד"ה דכתיב) לתרץ בעניין אחר, דאי לאו 'אותו' הוה אמינא דהאי דנשים פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמא היינו היכא דליכא כרת דומיא דמצה ושמחה והקהל דלית בהו כרת, ומנייהו ממעטינן נשים, אבל מילה שיש בה כרת ונכרתו עליה שלש עשרה בריתות, הוה אמינא דמחייב בהו נשים למול את בנייהו, קמ"ל 'אותו' דלא, עכ"ל.

אכן לפי דרכנו אפשר שהדבר תלוי בפלוגתא דרבא ורב אשי, דלרבא דאהני חומרא דנכרתו עליה י"ג בריתות לעשה דמילה שיהיה דוחה עשה ול"ת, משום דעשה חמור עדיף משאר עשין דעלמא, מסתברא דהכ"נ לגבי מצוות עשה שהזמן גרמא, אהני חומרא דנכרתו עליה י"ג בריתות לעשה דמילה שיהיו נשים חייבות בה, ושפיר איטצריך 'אותו ולא אותה' לפוטרו. אבל לרב אשי דלא עדיף עשה דמילה משאר עשין, מסתברא דה"ה נמי לענין מצוות

עשה שהזמן גרמא, לא עדיף עשה דמילה משאר עשין, ולא איצטריך קרא לאשמועינן שנשים פטורות ממילה אע"פ שנכרתו עליה י"ג בריתות.

ומעתה יש לומר שבזה תלוי מה שנסתפקו במדרש, תינוק שנולד כשהוא מהול מהו להטיף ממנו דם ברית, דמספקא ליה מי אמרינן כסברת רבא דעשה חמור עדיף משאר עשין כתירוץ התוס' במגילה, ומש"ה איצטריך 'אותו ולא אותה' לאשמועינן שאשה אינה חייבת לבקש למול את בנה, אבל הא דאשה פסולה למול בפועל נפקא לן מ'ואתה את בריתי תשמור' דממעטינן מיניה אשה ונכרי, ואילו 'המול ימול' אייתר לן ללמד על הנולד מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית, או דילמא כרב אשי סבירא לן דעשה חמור אינו עדיף משאר עשין, ומסברא נפקא לן שאין אשה מצווה על מילת בנה, דהו"ל מצוות עשה שהזמן גרמא, ולא איצטריך 'אותו ולא אותה' אלא לאשמועינן דאשה פסולה למול, ולפ"ז אין ללמוד דנכרי אינו כשר למול מ'ואתה את בריתי תשמור', דאם כן אשה נמי שמעינן מינה ו'אותו ולא אותה' למה לי, ובהכרח דהא דנכרי פסול למול נפקא לן מ'המול ימול', ולא אייתר לן קרא לנולד מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית.

(ד) ובגמ' (חולין קמא, א), שלחה וחזרה אפי' ארבעה וחמשה פעמים חייב, שנאמר שלח שלח את האם. אמר ליה ההוא מרבנן לרבא, ואימא 'שלח' חדא זימנא 'תשלח' תרי זימנא. אמר ליה, 'שלח' אפילו מאה פעמים, 'תשלח' אין לי אלא לדבר הרשות לדבר מצווה מניין, תלמוד לומר 'תשלח' מכל מקום. אמר ליה רבי אבא בריה דרב יוסף בר רבא לרב כהנא, אלא טעמא דכתב רחמנא 'תשלח', הא לאו הכי הוה אמינא לדבר מצוה לא, עשה ולא תעשה הוא ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה. לא צריכא דעבר ושקלה לאם, דלאו עבריה, עשה הוא דאיכא, ליתי עשה ולידחי עשה קמ"ל וכו'. אלא אמר מר בר רב אשי, כגון שנטלה על מנת לשלח, דלאו ליכא עשה הוא דאיכא וליתי עשה ולידחי עשה. ומקשה הש"ס, מאי אולמיה דהאי עשה מהאי עשה. ומתריך, סלקא דעתך אמינא גדול שלום שבין איש לאשתו שהרי אמרה תורה שמו של הקב"ה שנכתב בקדושה ימחה על המים וכו', ליתי עשה דידיה ולידחי עשה דשילוח הקן קמ"ל.

והנה הגם שמפשטות הסוגיא נראה שאין בכוח עשה חמור כגון עשה דמצורע משום גדול השלום לדחות אלא עשה, אבל אין בכוח עשה חמור לדחות עשה ול"ת, וכן הבין המהרש"א (חידושי הלכות ב"מ ל, ב) ומתוך הגיה בלשון התוס'

(ב"מ שם ד"ה הא), עיי"ש. מכל מקום כבר האריך בשער המלך (הלכות נדרים פרק ג' הלכה ו') ליישב את לשון התוס' כפי שהוא לפנינו, והעלה דבאמת אי לאו 'תשלח' הו"א דעשה דגדול השלום דוחה אפי' עשה ול"ת. ובפשטות הדבר תלוי במה שנתבאר במחלוקתם של רבא ורב אשי אם עשה חמור יש בו מעלה על שאר עשין, דלסברת רבא שיש לעשה חמור כוח יותר משאר עשין, שפיר יש לצדד שיהא בכוחו לדחות אפי' עשה ול"ת, אבל לרב אשי לא עדיף עשה חמור משאר עשין שאינו דוחה ל"ת ועשה. ואתי שפיר דהסוגיא בחולין בדברי רבא איירי, ומש"ה שפיר מסיק הש"ס דאי לאו 'תשלח' הו"א דעשה דגדול השלום דוחה עשה ול"ת.

ולכאוי היה אפשר לומר שמחלוקתם של המהרש"א והשער המלך תליא במה שנחלקו ה"ר יוסף מארץ ישראל והריב"א בהא דקי"ל דאין עשה דוחה ל"ת ועשה, דלשיטת ה"ר יוסף מארץ ישראל (קידושין לד, א בתוס' ד"ה מעקה), כיון דאיכא עשה גם הלאו אלים ואינו נדחה, ואילו לשיטת הריב"א (חולין שם בתוס' ד"ה לא צריכא), הלאו נדחה משום דעשה דוחה ל"ת, אלא שמכוח העשה שעדיין לא נדחה אמרינן מאי אולמא דהאי עשה מהאי עשה, עיי"ש. דלשיטת הריב"א דעשה אפי' שאינו חמור דוחה ל"ת גם אם יש עמו עשה, מסתברא דבכה"ג שהעשה חמור, בכוחו לדחות אפי' ל"ת ועשה כסברת השער המלך, שהרי הל"ת נדחה מפני העשה, וגם העשה שאינו חמור נדחה מפני העשה החמור. אבל לשיטת ה"ר יוסף מארץ ישראל, דעשה אין בכוחו לדחות ל"ת שיש עמו עשה, מסתברא דאפי' עשה חמור אין בכוחו לדחות ל"ת ועשה כסברת מהרש"א (וע"ע להלן בסמוך דרוש ב').

ה) על פי דברינו אלה יתבארו דברי המדרש, דמזכתיב כי יקרא קן צפור וכו' **שלח תשלח**, נפקא לן דאפי' לדבר מצווה אמרה תורה לשלח את האם, נראה לכאוי דאי לאו דגלי קרא לאיסור הו"א דאתי עשה חמור דמצורע דגדול השלום ודחי עשה ול"ת דשילוח הקן. והטעם משום דעשה חמור עדיף משאר עשין כסברת רבא כמו שביארנו. על כן עלה בדעתו להסתפק הלכה, **תינוק שנולד כשהוא מהול מהו להטיף ממנו דם ברית**, האם באמת יש להוכיח מהן קרא כשיטת רבא דעשה חמור עדיף משאר עשין, ואם כן איצטריך 'אותו ולא אותה' לפטור אשה מלמול את בנה, אבל הא דאשה פסולה למול נפקא לן מ'ואתה את בריתי תשמור', ואייתר לן 'המול ימול' לנולד מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית. או דילמא פסול אשה ונכרי נפקא לן מ'ואתה את בריתי

תשמור', ואילו הא דכתיב 'המול ימול' דיברה תורה כלשון בני אדם (עי' ע"ז שם), והנולד מהול אין צריך להטיף ממנו דם ברית. ועל כך השיב לו, כך שנו חכמים, תינוק שנולד מהול צריך להטיף ממנו דם ברית, ולמה, שנאמר המול ימול, ולא אמרינן דיברה תורה כלשון בני אדם.

בעידן רעוא דרעוין פרשת מי תצא

תשע"ד

בתוה"ק (כא, י-ג) כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שבי, וראית בשביה אשת יפת תאר וחשקת בה ולקחת לך לאשה, והבאתה אל תוך ביתך וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה, והסירה את שמלת שביה מעליה וישבה בביתך ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים וגו'. וברש"י (בד"ה ולקחת) לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע שאם אין הקב"ה מתירה ישאנה באיסור, והוא תמוה שהרי בפסוק הקודם הביא רש"י מהספרי כי תצא למלחמה במלחמת הרשות הכתוב מדבר, וא"כ למה צריך הכתוב להתיר איזה דבר כנגד יצה"ר, הלא מלחמה זו אינה מצוה אלא רשות וא"כ אם יכולים עי"ז לבא לידי מכשול הלא כל המלחמה טוב לו שלא נברא, ובשלמא אם מלחמה זו היתה הכרחית מובן כי באין ברירה הוצרך הכתוב להתיר ליקח אשה נכרית, אבל במלחמת רשות שבני אדם בוחרים בעצמם ללחום למה יתיר הכתוב אפי' איסור קל לצורך זה.

עוד תמהו המפרשים הרי הכתוב מדבר מצדיקים גמורים יוצאי צבא בישראל, שכן כתיב בפרשה הקודמת (לעיל כ, ח) מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישב לביתו, וברש"י הביא דרשת חז"ל הירא מעבירות שבידו, ואפילו רק סח בין תפילה לתפילה עבירה היא בידו וחוזר עליה מעורכי המלחמה (מנחות לו:), והיוצאים במלחמה היו צריכים להיות נקיים מכל איסור שבעולם, וכמו שמצינו להלן בפרשתן (כג, י) כי תצא מחנה על איביך ונשמרת מכל דבר רע, ובתרגום יונתן בן עוזיאל פירשה על הזהירות מכל מיני חטאים עיי"ש, וא"כ איך נחשדו צדיקים כאלו שהיו נקיים אף מנדנדו איסור דרבנן שיקחו אשה נכרית באיסור עד שהוצרך הכתוב להתירה.

אלא דכבר פירשו קמאי דקמאי דבפרשה זו לא דיברה תורה אלא במלחמה התמידית נגד היצה"ר, איך לכבוש היצה"ר המתגבר על האדם בכל יום ויום, ונאמרה פרשה זו דייקא בימים אלו שהם ימי הכנה ליום הדין הגדול

והנורא, וכמו שכתב בספה"ק עבודת ישראל וז"ל כי תצא למלחמה על אויביך, הוא הרמז שאמרנו, כי עיקר המלחמה נאמר על ראש השנה שהוא יומא דדינא וצריך להעריך קרב ומלחמה עם היצה"ר ומארי דדינין, ועיקר המלחמה הוא על ידי התשובה שהאדם משים על לבו לשוב לה' או מיראתו או מאהבתו עכ"ל, עיי"ש עוד.

ונקדים עוד מה שכתב הרה"ק מאפטא זי"ע בספרו אוהב ישראל בפרשה הקודמת על הכתוב (כ. ב-ז) והיה כקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן ודבר אל העם, ואמר אליהם שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם, כי ה' אלקיכם ההולך עמכם להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם.

ומדייק האוהב ישראל בתיבת 'לבבכם' דמהראוי היה לכתוב 'לבכם', ומבאר על פי מה דאיתא בגמרא יומא (פ:). אמר ר"ל גדולה תשובה שזדונות נעשות כשגגות וכו' איני והאמר ר"ל גדולה תשובה שזדונות נעשות כזכיות וכו' לא קשיא כאן מאהבה כאן מיראה, מאהבה נעשו כזכיות, מיראה נעשו כשגגות, והנה לפ"ז כשעושה תשובה מיראה שאז הזדונות נעשות כשגגות, אזי שני היצרים שבאדם אינם שמחים, היצ"ט אינו שמח כי אע"פ שעשה האדם תשובה עכ"ז נשאר לו להאדם עוד השגגות שהם חטאים, וגם היצה"ר אינו שמח כי מקודם היו זדונות ועכשיו נעשו שגגות.

אמנם כשהאדם עושה תשובה מאהבת ה' באמת בשלימות, כראוי לקל גדול רם ונשא. אז היצ"ט יש לו שמחה בשלימות כי הזדונות נעשו זכיות, ובודאי כן מהראוי לכל איש ישראלי לעשות תשובה מאהבה, ובפרט בר"ה יום הקדוש והנורא ובעשי"ת. והנה ידוע דרחז"ל אשר כל מקום שנאמר היום זהו יומא דר"ה יום הגדול והנורא. ואז צריכין ישראל להתחזק בתשובה ומעש"ט.

ובזה מבאר האוהב ישראל הפסוקים ונגש הכהן גו' אתם קרבים היום היינו בר"ה, על אויביכם הוא מלחמת היצה"ר להכניעו ולעשות תשובה על כל החטאים והעונות. ולזה הזהירה לנו תוה"ק אל ירך לבבכם היינו שלא תעציבו ולא תדאיבו שני היצרים שבלבבכם, היצ"ט והיצה"ר במה שלא תעשו תשובה רק מיראה, ויבוא מזה מורך ותוגה לשני יצריכם וכנ"ל, רק תראו לעשות תשובה מאהבת הש"י כי ה' ההולך עמכם, תיבת 'כי' יפורש בכאן בלשון אלא, היינו לעשות תשובה רק מאהבה לה' אשר הולך עמכם בכל עת ועושה לכם נסים

ונפלאות עד אין מספר להלחם עם אויביכם, ואז יהיה היצ"ט שמח בשלימות, עכתדה"ק.

ולפי דבריו יש לבאר עוד לשון הכתוב שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה וגו' (ג, כ), וברש"י שם דאפי' אין בכם זכות אלא ק"ש בלבד כדאי אתם שיושיע אתכם, ולהבין בעי למה הזכיר כאן דייקא זכות קריאת שמע, אלא י"ל דמצות ק"ש שהאדם מקבל עול מלכותו ית' על רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו ומבטל את עצמו לגמרי, ומקבל עליו מסירת נפש על קדושת שמו ית', מצוה זה כל אדם מקיימה באהבה, וכמו שאומרים בנוסח התפילה ואומרים פעמים באהבה שמע ישראל וכו', ולזה כשהכתוב מזהיר על מלחמת היצר להכניעו בתשובה מאהבה, פתח שמע ישראל אתם קרבים למלחמה, שתערכו המלחמה באופן שאתם מקיימים מצות ק"ש באהבת השי"ת שעי"ז יהי' התשובה בשלימות ויתהפכו הזדונות לזכיות, ואפי' אין בכם זכות אלא ק"ש בלבד כדאי אתם שיושיע אתכם, דכשהאדם עושה תשובה מאהבה – באופן של מצות ק"ש – הרי הזדונות נעשים זכיות ומרגיז יצר טוב על יצר הרע.

ובדרך זה נראה לבאר מקראי קודש בפרשתן כי תצא למלחמה על אויבך היינו מלחמה התמידית שהאדם צריך ללחום יצרו, ובפרט בימים אלו המיעודים לתיקון המעשים וצריך להכניע היצר בתשובה ומעשים טובים, ונתנו ה' אלקיך בידך היינו אם ברצונך שיתן ה' היצה"ר בשלימות בידך שינצח היצר טוב את יצר הרע, ושבית שביו היינו שצריך אתה לעשות תשובה באופן זה שהיצה"ר מנסה לשבותך, והיינו שהיצר מוליד באדם תאוות גשמיות וחשק לדברים אסורים, והאדם מוטל עליו ליקח אותו תאוה שיהצר הכניס בו ולהשתמש בחשק זה לתורה ולמצוות, ללמוד תורה בחשק וליהנות מלימוד התורה, שהוא באמת ההנאה הכי גדולה שנמצאת בעולם, וכידועים דברי האוחה"ק (בפרשת כי תבוא) שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם ע"כ.

וזה שהמשיך הכתוב וראית בשביה אשת יפת תאר היינו כשהיצה"ר יכניס בך תאוות וחמדות לדברים אסורים ולקחת לך לאשה תיקח החשק וההתעוררות ללימוד התורה וכדרשת חז"ל (קידושין ל:) עה"פ ראה חיים עם האשה אשר אהבת (קהלת ט, ט) דקאי על התורה, שתקח החשק שהכניס בך

היצר ללימוד התורה ותכניס ראשך במחלוקת הקצות והנתיבות ולתרץ דברי ה'תומים', ובאופן כזה ממילא יהיה והבאתה אל תוך ביתך וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה, וברש"י שהוא בכדי שתתנוול בעיניו, ולדרכינו הכוונה שמתוך אהבת השי"ת ואהבת התורה ימאס בעיניו תאוות עולם השפל הזה, וע"י לימוד התורה וקיום המצוות בחשק ובהתלהבות מתוך אהבת השי"ת, יתן ה' כל מה שעמל היצר לאסוף חבילות חבילות של זדונות ופשעים בידיך, כי ע"י תשובה מאהבה גם זדונות נעשים זכיות.

והנה פרשה זו נקראת תמיד בחודש אלול בזמני תשובה, כנ"ל להורות לנו דרך לתשובה שלימה ומתוקנת, וכדברי הרה"ק מאפטא דאם אין התשובה אלא מיראה הרי לאחר כל עבודת האדם בחודשי אלול ותשרי בצומות וסיגופים עדיין לא נמחק לגמרי הכתם הגדול של החטא, ולכן צריך דוקא תשובה מאהבה והיינו קיום התורה והמצוות בשמחה ובטוב לבב, ולא כמצות אנשים מלומדה, וקיום המצוות באהבה תלוי ג"כ בלימוד התורה, וכמו שכבר פירשו בספה"ק מאמרם ז"ל (סוטה יג): אין המצוה נקראת אלא על שם גומרה, דהיינו מי שלומד ענייני המצוה והלכותיה, כי רק אחד שלמד האדם דיני המצוה בכל פרטיה ודקדוקיה יכול לקיימה בחשק ובהתלהבות, ונמצא שלימוד התורה בשמחה מלבד שלומד תורה מתוך אהבת ה' מביאו ג"כ לידי קיום המצוות באהבה.

ובזה יש לפרש מאמרם ז"ל (קידושין ל): בראתי יצה"ר בראתי תורה תבלין, והיינו שבכדי להרגיז היצר טוב על היצר הרע ולנצח אותו לגמרי, אי אפשר כי אם ע"י לימוד התורה, כי לימוד התורה בשמחה מביא את האדם לאהבת ה', ושיוכל לקיים מצוות התורה מתוך אהבת ה', ועי"ז יזכה האדם לתשובה מאהבה, ולנצח היצה"ר כי מכל הזדונות יעשו זכיות.

ולכן בעת אשר הימים הקדושים קרבים ובאים צריך להרבות בתפלה ובקשה לפני הקב"ה שנוכל ללמוד תורה בשמחה ועי"ז לזכות לתשובה מאהבה, ולא יהיה להיצר הרע שליטה למנוע בעדינו מלעסוק בתורה, ובאמת רואים בחוש איך שהיצר הרע משים כל מגמתו על הבני תורה להפריעם מלימודם, בחור רוצה לישב ללמוד היצר ממציא לו כל מיני ביטולים ומניעות, בתחילה אינו מוצא הגמרא וצריך לחפשו משך זמן, וכן נמשך הזמן עד שמוצא שלחן וכסא, ובתוך כך מתחיל לשוח עם החברים עד שנעשה מושב לצים ר"ל, ורואים איך שהיצה"ר יש לו מלחמה כבידה עם הלומדי תורה, כי יודע הוא

שע"י לימוד התורה בשמחה ישיג האדם לעשות תשובה מאהבה, ויתהפכו כל הזדונות לזכיות וכל עמלו ילך לריק.

ואפשר להעמיס ענין זה בדרשת חז"ל (מכות י.) מאי דכתיב (תהלים קכב, ב) עומדות היו רגלינו בשערך ירושלים, מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה שערי ירושלים שהיו עוסקים בתורה, ובפשטות הכוונה למלחמה גשמית שהיו נוצחים בזכות לימוד התורה, אך נרמז כאן עוד על המלחמה רוחנית שאי אפשר לנצח כי אם על ידי עסק התורה וכנ"ל שרק ע"י התורה אפשר להגיע לתשובה מאהבה ובזה לנצח המלחמה עם היצר הרע, וזהו מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה היינו שנוכל להתגבר על היצר ולהפך הזדונות לזכיות שערי ירושלים שהיו עוסקים בתורה ומטעם זה צריך האדם לנהוג מלחמה תמידית עם היצה"ר, כי היצר מתגבר ביותר על לימוד התורה, כי יודע כי ע"י שהאדם לומד תורה בשמחה עלול הוא לאבד הכל.

ולפי"ז כוונת הכתוב בריש פרשתו **כי תצא למלחמה על אויביך** הוא בין על מלחמה גשמית ובין על מלחמה רוחנית הוא מלחמת היצר, ועל שניהם אמר הכתוב ונתנו ה' אלקיך בידך שהדרך שימסור השי"ת האויב בידך הוא ע"י **ושבית שביו** שתיקח החשק והחמדה שהיצר נותן בך, **ולקחת לך לאשה** שתשתמש בהתעוררות זה ללימוד התורה, ובזה תנצח בין האויב הגשמי וכאומרם ז"ל מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה שערי ירושלים שהיו עוסקים בתורה, ובין האויב הרוחני וכאומרם בראתי יצה"ר בראתי תורה תבלין וכנ"ל.

והנה ברמב"ן להלן בפרשתו על הפסוק כי תצא מחנה על אויביך ונשמרת מכל דבר רע (כג, ט) פי' כי הכתוב יזהיר בעת אשר החטא מצוי בו והידוע במנהגי המחנות היוצאות למלחמה, כי יאכלו כל תועבה, יגזלו ויחמסו ולא יתבוששו אפילו בניאוף וכל נבלה, והישר בבני אדם בטבעו יתלבש אכזריות וחמה כצאת מחנה על אויב, ועל כן הזהיר בו הכתוב ונשמרת מכל דבר רע ע"כ, ולענינינו יש לומר דגם בימים אלו זמני תשובה אשר אנו עורכים מלחמה נגד היצה"ר, אפשר האדם לבא לידי מכשולות יותר משאר ימי השנה, כי ישנם כמה יומי דפגרי, ומתאספים יותר בבית המדרש ואפשר להיכשל בעוון החמור של לשה"ר ודברים בטלים וכדו', וע"ז בא הכתוב להזהיר על ימים אלו **כי תצא למלחמה על אויביך** הוא יצה"ר, ונשמרת מכל דבר רע ליזהר ולישמר ביותר שלא לזלזל כלום בימים אלו.

וכאשר אנו מתקרבים להימים הקדושים צריך האדם לעשות חשבון בנפשו שמה שאין מנהגינו לקום כל חודש אלול לסליחות לא בצדקתינו וביושר לבבינו הוא זה, ואדרבה גם עלינו מוטל בימים אלו להשכים יותר לתורה ולתפלה, וידועים דברי הרמב"ם שכתב בהלכות תשובה (פ"ג, ה"ד) אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו כלומר עוררו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, ובאמת בימים אלו כל בני ישראל יש להם התעוררות לתשובה, ורק היצר הרע מטמטם לבבינו שלא נרגיש מאומה, ועל זה אנו מתחננים להשי"ת לב טהור ברא לי אלקים ורוח נכון חדש בקרבי, שכן רצונינו לעשות רצוניך ומי מעכב שאור שבעיסה, ובכן הסר לב האבן מאתנו ותראה שנעבדך כולנו שכם אחד.

ירחם השי"ת על כל בני ישראל, הרי בכל מקום בעולם שישנם יהודים הוא עת צרה ליעקב, ובכל יום שומעים מיני צרות משונות במקומות שונות, ובקשתינו שהשי"ת ירחם שיבא שנה חדשה שיהא סוף וקץ לכל צרותינו, ויתברכו כל בני ישראל בשנה טובה ומבורכת, בכתובה וחתימה טובה בספרן של צדיקים גמורים, לאלתר לחיים טובים ארוכים ולשלום, ויהא השנה הבאה סוף וקץ לכל צרותינו, שנת גאולה וישועה, ונזכה ליגאל בגאולת עולמית במהרה בימינו, אמן.

התודה והברכה לידידנו
הרה"ח ר' **שלמה נחמי' לאנדא** הי"ו
על עזרתו להדפסת הגליון
לע"נ אביו הרבני החסיד
הרה"ח ר' **אלכסנדר משה ב"ר אשר לעמיל** ז"ל
נלב"ע י"ז אלול תשע"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

* * *

התודה והברכה לידידנו
הרה"ח ר' **פסח יעקב זילבער** הי"ו
על עזרתו להדפסת הגליון
לרגל שמחת הולדת הבן **שלמה** שיחי'
יזכה לראות רוב נחת דקדושה מכל יו"ח

